

Slova na závěr se pak ujímá svým typickým stylem Zdeněk Masopust. Jakoby v jeho krátké úvaze bylo ztělesněno to, co je někdy v jiných příspěvcích spíše naznačeno, jakoby dodával mnoha úvahám v knize předneseným jakýsi jednotící rámec. Jeho „diagnóza“ stavu našich „věcí veřejných“ se zdá být stručná a jasná (neúcta k právu či ke vzdělání, neefektivita státu, plíživá privatizace státních funkcí přerůstající v rozklad, zvyšování majetkové nerovnosti, instrumentalita v myšlení apod.), stejně jako zásady paní profesorky Krskové, o níž Masopust mj. píše: „Soustavně zdůrazňuje, že svoboda není libovůle, že není práv bez povinností, že za vše, co člověk činí, také odpovídá, a že vzdělání má cenu absolutní, samo o sobě, nikoli jen přizemně utilitární, že myšlení bez živého kontaktu s velkými intelektuálními výkony i dávných časů se ocitá na mělčině.“ S takovou charakteristikou se recenzent této pocty rád ztotožní a připojuje svůj názor, že se tato pocta k jubileu paní profesorky vydařila.

JUDr. Michal Šejvl, Ph.D.

Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

**Huber P. (ed.) Rome II Regulation: Pocket Commentary.
Mnichov: Sellier, European Law Publishers, 2011, 470 s.**

Nakladatelství Sellier, které se zaměřuje na evropské právo, vydalo malý komentář k nařízení EP a Rady č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II. Komentář lze nazvat „kapesním“ (*Pocket Commentary*) snad jen tehdy, pokud jej budeme poměřovat německou tradicí obširných komentářů, jinak patří spíše k dílům středního rozsahu. Je dílem akademiků a zčásti praktických právníků, které editoval Prof. Peter Huber. Ten chtěl původně komentář napsat sám, posléze však z osobních důvodů přizval mladší kolegy, kteří komentář vytvořili pod jeho odborným vedením. Spoluautoři Markus Altenkirch, Ivo Bach, Angelika Fuchs a Martin Illmer však nejsou žádnými začátečníky, jejich jména se již delší dobu objevují v literatuře mezinárodního práva soukromého a evropského práva. Myslím, že volba byla šťastná a autorům se podařilo vytvořit kvalitní dílo, které na relativně malém prostoru poskytuje čtenáři řadu informací o nařízení Řím II.

Nařízení Řím II patří k nejvýznamnějším nařízením v oboru evropského mezinárodního práva soukromého, která obsahují sjednocené kolizní normy. Zakotvuje pravidla pro určování právního řádu, kterého se použije na mimosmluvní závazkové vztahy občanského a obchodního práva. Pojem „škoda“ zahrnuje pro účely tohoto nařízení jakékoli následky civilního deliktu, bezdůvodného obohacení, jednatelství bez příkazu nebo předšmluvního jednání. „Civilní delikty“ a případně i „kvazidelikty“ – to jsou termíny, které pro některé české čtenáře, zejména zaryté pozitivisty, budou nové, nebo se objevují v nových souvislostech. A zčásti i v novém občanském zákoníku. Ve srovnání se smluvními závazky jsou sice mimosmluvní závazky relativně vzácnější, ale v praxi se vyskytují a komentář k pravidlům, která pro tyto závazky určují rozhodné právo, je velmi žádoucí. Jeho potřebu dokládají i první rozhodnutí, v nichž byl Řím II aplikován. Český čtenář má nepochybně výhodu v tom, že k tomuto tématu nedávno vyšla kvalitní publikace Jiřího Valdhansa, která se v komplexním pohledu zabývá mimosmluvními závazky s mezinárodním prvkem a která mimo jiné bohatě využívá i tento komentář.¹

Komentář je rozdělen do sedmi kapitol, které odpovídají členění vlastního nařízení: Oblast působnosti; Civilní delikty; Bezdůvodné obohacení, jednatelství bez příkazu a předšmluvní odpo-

¹ Srov. VALDHANS, J. *Právní úprava mimosmluvních závazků s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, kniha byla recenzována v Právniku č. 8/2012, s. 944–945 (recenzentka Lucia Kováčová).

vědnost; Volba práva; Společná pravidla; Ostatní ustanovení a Závěrečná ustanovení. Každé ustanovení vychází z podrobné osnovy, rozpracované s německou důkladností a ilustrované četnými odkazy na literaturu a rozhodnutí, zejména rozhodnutí Soudního dvora EU. Ta jsou v této sféře mimořádně relevantní, neboť delikty a kvazidelikty jsou v různých členských státech EU pojímány často rozdílně. Ke sjednocení jejich výkladu přispívá právě autonomní výklad SD EU, počínaje pojmem „předsmluvní odpovědnost“ či „*culpa in contrahendo*“ ve známém rozhodnutí C-344/00 Tacconi, kde SD EU (tehdy ještě ESD) dospěl k závěru, že nároky vyplývající z „*culpa in contrahendo*“ mají v daném případě nikoli smluvní, ale mimosmluvní charakter. Pro českého čtenáře má přístup německých právníků k těmto pojmům, které je opravdu někdy obtížné sjednocovat na úrovni EU, jistě výhodu v tom, že německé právo je nám svou kulturou mnohem bližší než třeba common law, v jehož rámci vznikly svého času první obsírné komentáře k Římu II, které nám však (alespoň autorce této anotace) s ohledem na odlišné koncepty a východiska při posuzování civilních deliktů a kvazideliktů vždycky neporadí a nepomohou.

To, co mne zajímá, jsou zejména sporné otázky. K těm určitě patří internetové delikty (*internet torts*). Komentář rozlišuje delikty v užším smyslu spočívající ve zničení počítačového softwaru (zavirováním apod.) a „klasické“ delikty páchané při používání internetu, jako je jednání uvádějící v omyl. V těchto případech se použije práva rozhodného pro delikt, tj. zpravidla práva podle místa vzniku škody. Ivo Bach upozorňuje v této souvislosti na recitál (35) k Preambuli nařízení, podle něhož uplatňování ustanovení rozhodného práva určeného podle kolizních norem tohoto nařízení by nemělo omezovat volný pohyb zboží a služeb, jak je upraven akty Společenství, např. směrnici o elektronickém obchodu.² Je škoda, že autor blíže tuto poznámku nevysvětluje a přechází k diskusi o tom, zda tato směrnice obsahuje kolizní normy či nikoliv. Otázka účelového výkladu kolizních norem nařízení by jistě byla pro čtenáře zajímavá. Problémy nastávají totiž tehdy, pokud dojde ke škodě ve více státech, kdy nařízení přijalo tzv. mozaikový princip, podle něhož rozhodným je pouze právo místa, kde došlo ke škodě v konkrétním posuzovaném případě; není však vyloučeno, že škoda bude lokalizována do více států. Pak mohou vznikat otázky, jaký je procentní poměr škod v různých státech, ve kterém státě je vhodnější podat žalobu, zda lze takové nároky koncentrovat, apod.³ Je tedy otázkou, jak se v těchto již tak složitých souvislostech má uplatnit onen účelový výklad. Nezbývá než vyčkat na soudní rozhodnutí.

Na komentáři oceňuji, že poukazuje na problémy, které mohou nastat v praxi, i na problémy teoretické, v poznámkách odkazujících na odbornou literaturu se často objevují výrazy „pro“ a „proti“. Řešení jsou tak otevřená, což je pro uživatele komentáře, kteří hledají hotové řešení, možná poněkud náročnější. Kniha je však psána jasným jazykem, velmi srozumitelným, určitě i díky tomu, že rodným jazykem autorů je němčina, takže při přípravě anglické verze bylo nezbytné volit jednodušší výrazy. To je sice někdy obtížné, ale v právnickém jazyce velmi přínosné. Komentář psaný v angličtině najde v Evropské unii i mimo ni širší okruh čtenářů, což je v souladu se záměry nakladatelství specializovaného na evropské právo.

Na bohatých literárních odkazech je znát vysoká erudice autorů, kteří možná v budoucnu vytvoří z tohoto „kapesního“ komentáře komentář skutečně německých rozměrů. Pro mne osobně je však menší komentář uživatelsky příjemný, i když je jeho text hodně zhuštěný. Komentář mohu doporučit všem čtenářům, kteří se nespokojí s jediným, „tím pravým“ řešením a rádi se budou rozhodovat sami.

prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DrSc.
Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.
Právníká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

² BACH, I., komentář k čl. 4, marg. č. 95 a 96.

³ Srov. zejména rozhodnutí SD EU C-68/93 Shevill. K tomu i komentář, marg. č. 54–67.